

6. Dhull, Poonam; Verma, Ms Gunjan. Jigsaw Teaching Technique for Teaching Science. 2019.

МОРАЛЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА КУРСУ ФІЛОСОФІЇ

Калашник Д. С., Руднік Д. Г.

Курс філософії у закладі вищої освіти є фундаментальним освітнім компонентом, покликаним формувати у здобувачів освіти цілу низку компетентностей. Особливість філософії як специфічної форми світогляду та науки у тому, що вона у найбільш загальному вигляді намагається поставити та вирішити головні питання розуміння світу та місця людини у світі, сформувати систему цінностей та ціннісних орієнтацій індивіда та суспільства. На нашу думку, велике значення для сьогодення і молодого фахівця велике значення має така якість особистості як моральність.

Моральність та мораль (як внутрішня установка людини та вимоги до її поведінки відповідно) є запорукою продуктивного та малокофліктного співіснування людей (протягом основних етапів соціалізації – в родині, трудовому колективі, під час отримання освіти тощо), ефективної взаємодії держави та населення. Різними аспектами моралі та моральності займались у різний час Аристотель, Платон, Аврелій Августин, І. Кант, Г. Гегель, С. Мендус, філософи-екзистенціалісти [2, 3].

Мораль, на думку І. Канта, регулює суспільні відносини, але не шляхом примушування, наставляння, а методом орієнтації людей на гуманні, добрі, справедливі стосунки, тобто через формування моральних цінностей [2, с. 68]. Поширеним у філософській думці є визначення моральності за Г. Гегелем як вищої стадії розвитку об'єктивного духу, істиною, сутністю права і моралі. Свідомість людини, через яку реалізується абсолютний дух, змушена дотримуватися норм і принципів добра, підкорятися силі зовнішнього, об'єктивного примусу. Дотримання норм моралі – це підпорядкування силі внутрішнього, суб'єктивного пошуку і переконання [1].

Виходячи з цього, зміст філософської освіти у контексті вивчення моралі та моральності можна визначити таким чином:

– мораль і моральність у сім'ї. Тут особливу увагу слід звернути на соціальні проблеми сучасної української родини (сімейні зради, неповні сім'ї, сімейне насилля тощо) та їх роль у формуванні духовних цінностей індивіда.

– мораль і політика. У цьому аспекті значну увагу слід звернути на історію питання взаємин між цими категоріями суспільного буття, адже (за С. Мендус) «вони постають як в ідеальних обставинах, так і в обставинах реального світу. Понадто, вони постають як у демократичних країнах, так і в недемократичних. Коли ми обираємо своїх правителів, ми не маємо

жодної гарантії, що вони завжди ставитимуть інтереси держави над своїми власними інтересами, і якщо вони цього не зроблять, то політика і мораль розходяться» [2, с. 11].

– мораль і громадянське суспільство. Уваги потребує питання соціальної та політичної відповідальності, рівень політичної та правової культури, соціальні та демографічні умови життя, як українського суспільства загалом, так і окремого індивіда.

Під час вивчення моралі та моральності слід звернути на таку слушну думку: «Ціннісні орієнтації особистості формуються лише в процесі індивідуального засвоєння зовнішніх щодо суб'єкта цінностей-норм, стандартів, імперативів суспільства. Проте щоб ці зовнішні цінності стали для особистості внутрішніми, вони мають бути екзистенційно пережитими, усвідомленими, а відповідно, мають стати потребою, бути оціненими і як аксіологічна функція проявлені у вчинкові, тобто мають стати установкою» [3, с. 67]. Згідно з цим підходом, викладач має шукати такі способи і методи викладання, які активізують у здобувача критичне осмислення власного соціального досвіду, своєї поведінки та вироблення особистої суспільно значимої парадигми мислення та професійної діяльності.

Світ ХХІ століття вимагає від фахівця гнучкого нестандартного мислення, вміння працювати в команді та багатозадачності. Саме цінності та мораль мають бути основою успішного виживання індивіда у висококонкурентному середовищі: сім'я, право, держава, міжособистісні стосунки, культура у всіх її проявах. Філософія, завдяки своїй універсальності, є орієнтиром у системі відносин на рівні людина-людина, людина-суспільство, людина-природа та цінностей, які їх регулюють. Зауважимо, що формування ціннісних орієнтацій та моралі є комплексною проблемою, вирішення якої потребує міждисциплінарних зв'язків з політологією, соціологією, історією, педагогікою тощо.

Отже, вивчення курсу філософії дозволяє здобувачу не тільки ознайомитися на теоретичному рівні з проблемою моралі та моральності, а й за допомогою викладача, групової та індивідуальної роботи, критично осмислити свій досвід соціалізації та розробити індивідуальну траєкторію як молодого фахівця та повноправного відповідального члена суспільства.

Список використаних джерел

1. Гегель Г. В. Ф. Философия права. 1990. 524 с.
2. Мендус С. Політика і мораль. Київ : Темпора, 2012. 160 с.
3. Невмержицький В. М. Філософсько-антропологічні аспекти дослідження феномену моральності як виміру особистісного розвитку. Габітус. 2021. Вип. 24(2). С. 65-72.
4. Підлісний М. М. Проблеми аксіології та шляхи їх вирішення : монографія. Дніпро : Вид. Біла К. О., 2020. 165 с.